



Avatud Eesti Fond 2016
Ellu viidud ja toetatud algatused

Tallinn 2017

Koostöö globaalsete kõrgepingeliinide all

Mall Hellam

Avatud Eesti Fondi juhataja



2016. aasta avaldus maailmas kodanike üha kasvavas rahulolematuses, mis ei jätnud mõjutamata ka Eestit. Esmalt resoneeris see avalikus meediaruumis ja nagu nüüd teame, ka tõusnud toetuses kohalikule suurimale paremäärmuslikule parteile.

Mitmed ühiskonnad asusid ristteedel, kus vastandite vahel langetatud valik pidi potentsiaalselt määrama nende riigi poliitilise kursi mitmeks järgneva aastaks. Lisaks murdsid Euroopa riigid piike juba 2015. aastast edasi kandunud ja süveneva rändekriisiga, millele lisandus külma duši ja märgina noorte poliitilises passiivsusest napp ning ettearvamatu Brexit. Samaaegselt hoiti silma peal aasta teises pooles toimuvatel USA presidendivalimistel ja selle võimalikul järellainetusel.

Vaatamata pingestatud taustsüsteemile, jätkas Avatud Eesti Fond suures plaanis seda, mida oleme oma südameasjana ellu

viinud juba rohkem kui veerandsada aastat - argumenteeritud ja väärrika arvamuskultuuri edasiviimist, nõudlikkust läbipaistva ja avatud valitsemise suhtes, noorte ja kodanikuhariduse tähtsustamist ning vabakonna toetamist riikides, kus demokraatia on pideva rünnaku all.

2016. aastat iseloomustab ka tihenunud koostöö teiste organisatsioonidega nii Eestist kui piiri tagant. Mullu pidas Tallinnas oma aastakoosolekut rahvusvaheline, enam kui 80 erafondi ühendav inimõiguste rahastajate võrgustik Ariadne, et arutada, kuidas tõhusamalt toetada võitlust kodanikuõiguste eest ja võõraviha ning terrorismi vastu. Hea koostöö toimus ka Kuningas Baudouini fondi ja Bertelsmanni sihtasutuse initsiatiivil loodud Uue Euroopa Leppe projekti raames, mis edendas üle-euroopalist arutelu ELi tuleviku üle ning otsis uusi ideid, kuidas tugevdada ELi positsiooni rahvusvahelisel areenil. Kogutud ideid analüüsib ja jagab hiljem

mõjukas mõttekeskus European Policy Center. Osana üle-euroopalisest kodanikualgatuses U-IMPACT! toimus avalik arutelu “Kodanike hääl Euroopa põgenikekriis - kes meid kuulab, kes meid esindab?” Need on vaid mõned näited mullusest tihedast koostööst, mille nimistusse võib kindlasti lisada veel tunnustatud mõttekoja Freedom House.

Jätkuvalt on AEF Eestis ainus sõltumatu vabakondlik organisatsioon, kes vahendab meie inimestele Venemaa õrnas kodanikuühiskonnas toimuvat. Aasta alguses pälvis suurt meediahuvi AEFi, EL-Venemaa Kodanikuühiskonna Foorumi, MTÜ Korruptsioonivaba Eesti ja Euroopa Komisjoni esinduse ühiselt esitletud uuring Venemaa rahapesust Euroopa Liidus. Jätkasime juba kuus aastat tagasi loodud populaarse arutelusarjaga Venemaa Hääl, mis tõi 2016. aastal kõnelema kirjanik Vladimir Voinovitši, politoloog Jekaterina Šulmani ja ajakirjaniku Žanna Nemtsova. Linastus ka noore režissööri Zosja Rodkevitši vahetu dokfilm Boriss Nemtsovist, mis leidis hiljem publikumenu ka DocPointi festivalil.

Paides neljandat korda toimuval Arvamusfestivalil lahkasime samuti olukorda Venemaal, viies arengukoostöö ja välispoliitika alal läbi venekeelse arutelu “Venemaa kodanikuühiskond – kuidas edasi?”. AEFi märgilistest üritustest jätkasime Avatud Ühiskonna Foorumi traditsiooni, mis toimus kõigest nädalajagu enne Venemaa Riigiduuma valimisi ning keskendus Venemaa püüdlustele nii sekkuda Euroopa riikide sisepoliitikasse kui ka Riigiduuma valimistesse.

Üle mitme aasta oli heameel kaasa aidata Euroopa mõistes ääremaastunud Valgevene demokraatlikult meelestatud kodanikuaktivistide püüdlustele. Ühes Välisministeeriumiga toetasime Valgevene suurima sõltumatu uudisteportaali, Varssavis paikneva Charter97.org võimestamist ning kaitsmist riiklikult toetatud küberrünnakute eest.

2016. aasta Koosmeele preemia ulatasime tunnustusavaldusena üle Eesti suuruselt teisele uudisteportaalile Postimees: julguse eest esimesena sulgeda anonüümne kommentaarium ja aidata seeläbi kaasa kvaliteetsema avaliku arvamuskeskkonna kujundamisele. Peame seda ka AEFi enda tegevusele oluliseks tööõiduks, kuna nii vaenukõne kui anonüümsed netikommentaariid on meile järjepidevalt lähedaseks teemaks olnud viimasel paaril aastal. Selle aja jooksul on meie tellimusel valminud mitu uuringut ning oleme korraldanud neil teemadel arutelusid ka Arvamusfestivalil.

Sügisel võtsime vastu uue ja isegi meie mõistes pisut hullumeelse väljakutse - seista hea selle eest, et Eestis oleks ka aastal 2100 piisavalt inimesi ja tublisid kodanikke ning meie riik saaks toimida vähemalt samamoodi kui täna. Fondis hakkas regulaarselt koos käima esialgu kümnekonnast organisatsioonist koosnev ümarlaud, mis otsib lahendusi Eesti rahvastiku vähenemisest tingitud väljakutsetele ning aktiivsele sisserändepoliitikale.

Ühe laua taga püüame “suuremat Eestit” luua koos ettevõtjate, ülikoolide, huvikaitseühenduste ja avaliku sektori

esindajatega. Oleme veendunud, et vabakond peab olema kaasatud ning mängib olulist rolli siinse sõbraliku ja hooliva ühiskonna loomisel ja säilitamisel. See uus suur ja konkreetne tegevussuund tundus meie tegevusega nii orgaaniliselt ja loogiliselt sobiv, et kõhklemise asemel asusimegi kohe tegutsema.

Terve 2016. aasta tõstis esile hulgaliselt uusi kui ka vanu raskusi ja ühiskondlikke hüppeid tundmatutesse vetesse, mille tumedamad hoovused end kohe avaldada ei pruugigi. AEFi ujumisoskus ja võitlusvaim on mõlemad piisavalt tugevad, et ka pingelistel aegadel vastu panna ja iseendaks jääda.

Avatud Eesti Fondi algatused ja toetused 2016

AVATUD VALITSEMISE PROGRAMM		
Avatud Eesti Fond	Rahapesu ja piiriülese korrupsiooni tunnused Venemaa invest. projektide näitel	6 260
	IKT nädal ja Avatud Valitsemise seminar	16 022
	Kleptokraatia Initsiatiiv	2 000
	AVP vabaühenduste ümarlaud	12 000
	AVP uuringu raport	7 500
KOKKU: 43 782 EUR		
TULEVIKU EUROOPA		
Avatud Eesti Fond	Euroopa Uus Lepe (2016-2017)	15 280
	Valgevene koostööprojekt Charter.97-ga	56 065
	Valgevene koostööprojekt Charter.97-ga, omafinantseering	2 395
KOKKU: 73 740 EUR		
DEMOKRAATIA VENEMAAL		
Avatud Eesti Fond	Vabakonna toetusprogramm	214 089
	Vene mõjuvälja uuringu esitlus	8 305
	Arvamusfestival, AEF paneel Venemaast	3 500
	Venemaa Hääled 2016	33 000
KOKKU: 258 894 EUR		
DEBATT JA DIALOG		
MTÜ Ida-Viru Noortekadeemia	Eestivene Noorliidrite Akadeemia	15 000
EMSL	Arvamusfestival 2016, üldtoetus	10 000
	Arvamusfestival 2017, üldtoetus	5 000
Avatud Eesti Fond	Juhitud rände uuring	2 760
	Ariadne aastakonverents Tallinnas	7 925
	Koosmeele preemia 2016	2 500
	Avatud ühiskonna algatuste ajalugu, III etapp	6 044
Avatud Eesti Fond	Filantroopia platvormi kaardistamine	4 150
	Avatud ühiskonna väljakutsed 2016	4 500
	XXI Avatud Ühiskonna Foorum	30 029
KOKKU: 87 908 EUR		
2016. aasta KOKKU: 464 324 EUR		